

אמר ליה אבוי לרב יוסף: ירדו עליה גשמים על המדוכה ונשטשטשו רושם הקינוח — מהו לטלטל את המדוכה? האם לאחר שנהייתה המדוכה נקיה בטל בכך יחודה לצורך קינוח? (4)

אמר ליה רב יוסף: אם היה עדיין רישומו ניכר — מותר. כיון שהוא מאוס ואינו ראוי עוד לבשמים, ומבטלו לגמרי לצורך בית הכסא.

א-ב9 בעא מיניה רבה בר רב שילא מרב חסדא: מהו להעלותם, את האבנים, אחריו לגג, כשרוצה לפנות שם. האם אין בכך משום טירחא יתירה? (1)

אמר ליה רב חסדא: גדול כבוד הבריות,

הרי, שאין מקנחין במה שקינח חבירו, וכיצד אמר רב ששת שמתמשין במדוכה כמה פעמים לקינוח?

ומתצינן: לא קשיא: הא בלח, בעודו לח אינו ראוי לקינוח חוזר. הא ביבש, לאחר שנתייבש מקנחין בו שוב.

ואיבעית אימא: כאן מצד אחד באותו צד שכבר השתמשו שוב אין מקנחין, וכאן משני צדדין, שבצד האחר הוא ראוי לקינוח.

ואיבעית אימא: הא ידידה במה שהוא עצמו קינח משתמש שוב. הא דחבריה מה שחבירו קינח אינו ראוי לשימוש עבורו.

צריך עד?

והריטב"א כתב דהוי מוקצה מחמת חסרון כיס דאפילו לצורך גופו אסור.

ועיין בגליון הש"ס שהקשה מדברי רש"י לקמן כגן א, שביאר שם כי מדוכה אסורה בתורת מוקצה מחמת חסרון כיס.

ובפשוטו נראה שרש"י מחלק בין מדוכה של בשמים ובין מדוכה של שום המתבארת שם.

והראשונים פירשו עפ"י הירושלמי דמדוכה קטנה הוא המשך לדלעיל, שאם אין מקום קבוע לבית הכסא יכניס רק אבן כהכרע דהיינו כמשקל רגל [מלשון כרעי המטה] של מדוכה קטנה של בשמים.

ובדברי רב ששת פירשו הראשונים דאם יש על האבן עד, היינו שניכר שכבר קינח בה פעם אחת, מותר לקנח בה אפילו היא גדולה הרבה, או אפילו הרבה אבנים יותר ממלא היד. שהרי הן מוכנות מבעוד יום [וכן הוא בשו"ע סי' שי"ב ס"א כראשונים הנ"ל].

4. הרי"ף והרמב"ם מפרשים דקאי אאבנים שירדו עליהם גשמים, ונטשטשו היינו שנטבעו בקרקע. ומיבעיא להו אי חיישינן לסותר או טוחן. דהיינו, אם האבן היתה שקועה ברצפה שבחצר אי הוי כסותר את הרצפה ע"י נטילת האבן, או כטוחן את העפר שסביבות האבן. והשיב לו רב יוסף שאם רישומן ניכר, דהיינו שניכרין למעלה מהקרקע ולא נטבעו לגמרי מותר. [עפ"י משנה ברורה סימן שי"ב ס"ב].

1. רש"י ותוד"ה מהו. הקשו על רש"י דא"כ כדפריך רבינא לקמן מקיסם דמוכח דאפילו במקום כבוד הבריות לא נדחה איסור מוקצה, היה לו להקשות על עצם הדין דסוגיא דלעיל שהתירו לטלטל אבנים של בית הכסא, ולמה שאל רק כאן בדינא דלהעלותם לגג. ולכן פירשו דהאיבעיא היא אם התירו גם באופן כזה שבית הכסא קרוב לביתו על הגג ויכול להכין שם אבנים מערב שבת, והשיב רב חסדא שגם בכה"ג